

ಸಂಗೀತ

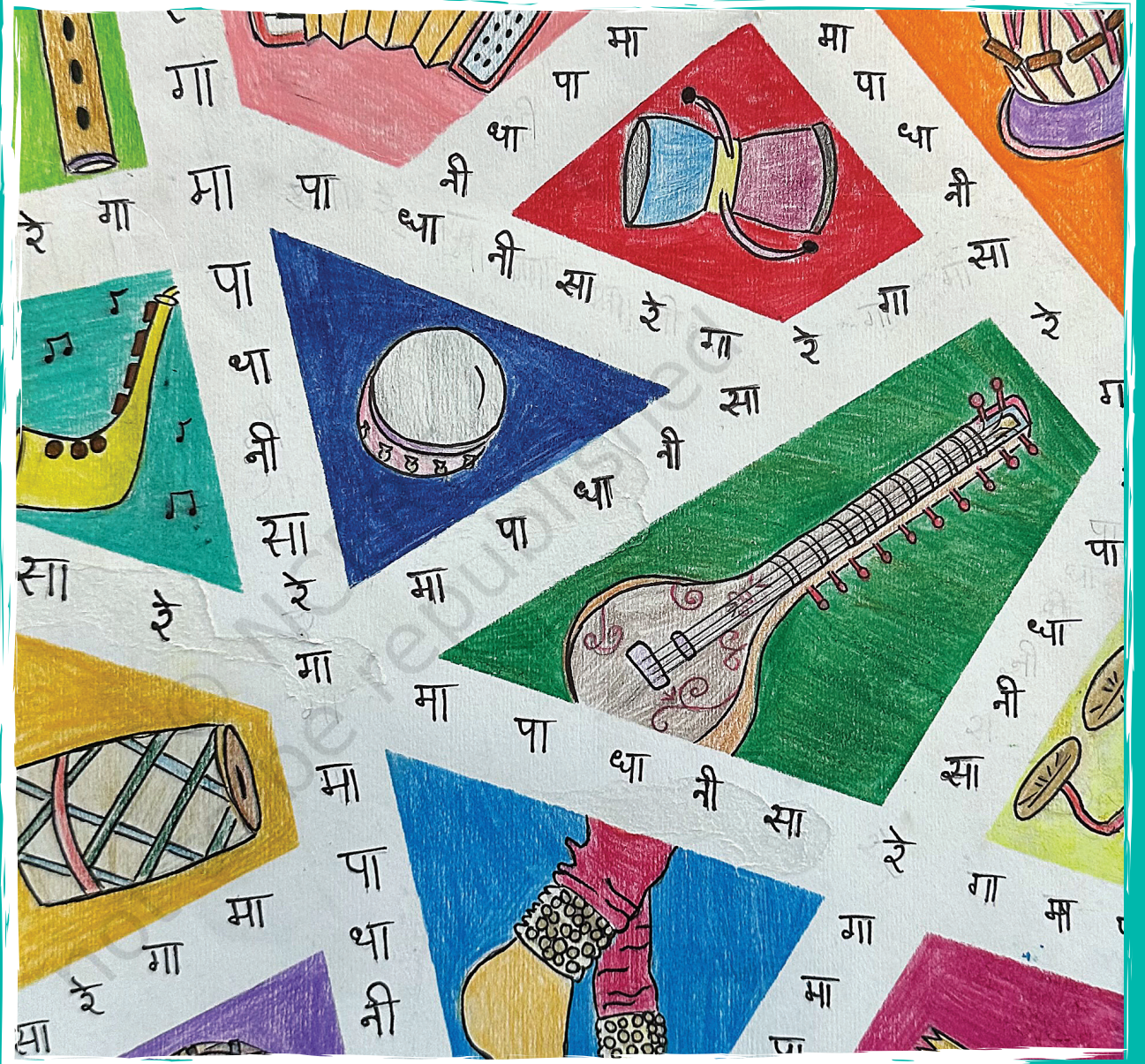
"ಗೀತಂ, ವಾಘಂ ತಥಾ ನೃತ್ಯಂ
ತ್ರಯಂ ಸಂಗೀತಮುಚ್ಯತೇ |"

" ಗೀತಂ ವಾದ್ಯಂ ತಥಾ ನೃತ್ಯಂ
ತ್ರಯಂ ಸಂಗೀತ್ ಮುಚ್ಯಯತೇ "

ಅರ್ಥ

ಹಾಡು, ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನೃತ್ಯದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಆಳವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಗೀತದ ಒಂದೇ ಭತ್ತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಮೂಲ: ಸಂಗೀತ್ ರತ್ನಾಕರ್,
ಶ್ಲೋಕ್ ೨೧ ಸ್ವರ್ಗತಾಧ್ಯಾಯ

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

ಸಂಗೀತವು ಅನುಭೂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ, ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇದು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಬದಲು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆನಂದಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ.

1. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವುದು, ಕೇಳುವುದು, ರಚಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ.
2. ಮಾನ್ಯತೆಗಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಲೈವ್ ಸಂಗೀತ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ.
3. ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಸಂಗೀತಗಾರನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ.
4. ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲು ಕಲಿಯುವವರು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ.
5. ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಅನೇಕ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ತರಗತಿಗಳ ನಡುವೆ, ಶಾಲೆಯ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ಬದಲು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ರಾಗವನ್ನು ನುಡಿಸುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ.
6. ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗಾಗಿ ನೀವು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು.
7. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾದ ಕ್ಯೂಆರ್ ಕೋಡ್ ಅನ್ನು

ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಾದ ಆಡಿಯೋ ಅಥವಾ ವೀಡಿಯೋ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಸಂಗೀತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ನೀವು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆನಂದಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದ ಬಗ್ಗೆ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ, ತರಗತಿಯ ಆಚೆಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ಆಳವಾದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತೇವೆ.

ತರಗತಿಗಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

1. ತರಗತಿಯು ಸಂಗೀತ ಕಲಿಕೆ ವಿನೋದ ಮತ್ತು ಆರಾಮದಾಯಕವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಇಬ್ಬರೂ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಸಂಗೀತ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಯಾಮಗಳಂತೆಯೇ ಉತ್ತಮ ಭಂಗಿ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಉಸಿರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯಲು ಇದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಡಿನ ವಿಷಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಗಳ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಸನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು. ಇದು ತರಗತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸುಧಾರಿತ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
2. ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ತನ್ನರ ಮತ್ತು ಆಡಿಯೋ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪ್ಲೇ ಮಾಡಲು ಸ್ಪೀಕರ್ ಗಳು.
3. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಳ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಪೂರೈಕೆ.
4. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗಾಗಿ ಮೈಕ್ರೋಫೋನ್ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
5. ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂನಂತಹ ಸರಳ ವಾದ್ಯಗಳ ಪೂರೈಕೆ, ಧೋಲಕ್, ಮಂಜಿರಾ, ಶೇಕರ್ಸ್, ತಂಬೂರಿನ್, ಬಾಯಿಯ ಅಂಗ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ತನ್ನರ ಮತ್ತು ಮಂಡಳಿ.
6. ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಭಾರತದ ನಕ್ಷೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳು

0680CH06

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಸಂಗೀತವು ರಾಗ ಮತ್ತು ಲಯದ ಮೂಲಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಮಲಯಾಳಂ ಹಾಡು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಹಾಡನ್ನು ನುಡಿಸಬಹುದು.

ಉದ್ದೇಶ: ಮನಸ್ವಿತಿ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಗೀತದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಕಲಿಯುವುದು.

ಚಟುವಟಿಕೆ ೧: ಈ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿ

ಭಾಷೆ: ಮಲಯಾಳಂ

ಕುಟ್ಟನಾಡನ್ ಪುಂಜಯಿಲೆ
ಕೊಚು ಪೆನ್ನಿ ಕಿಯಿಲಲೆ

ಕೊಟ್ಟು ವೆನಮ್ ಕುರುಹಾಲ್ ವೆನಮ್,
ಕುರುವಾ ವೆನಮ್

ಕುಟ್ಟನಂದನ ಪುಂಜೈಯಿಲೆ, ಧಿಧೈ ಧಕ್ಕಾ ಧಧೈ
ಧೋಮ್
ಕೊಚ್ಚುಪೆನ್ನಿ ಕುಯಿಲಾಲೆ, ಧಿತಿ ಧಾರಾ ಧೈ
ಧೋಮ್
ಕೊಟ್ಟು ವೆನಮ್ ಕುರುಹಾಲ್ ವೆನಮ್, ಕುರುವಾ
ವೆನಮ್
(ಓಹ್... ಧಿಧಿಧಾರಾ ಧಿಧಿಧೈ ಧಿಧೈ ಧಿಧೈ ಧಕ್ ಧೈ
ಧೋಮ್) × ೪
ವರವೆಲ್ ಕಾನಾರು ವೆನಮ್ ಕೊಡಿ
ಧೋರಂಗಲ್ ವೆನಮ್
ವಿಜಯಶ್ರೀ ಲಾಲಿ ತರೈಗೆ ವರುಣ್ಣ
ಜ್ಞಾಂಗಲ್
(ಓಹ್... ಧಿಧಿಧಾರಾ ಧಿಧಿಧೈ ಧಿಧೈ ಧಿಧೈ ಧಕ್ ಧೈ
ಧೋಮ್) × ೪
ಕರುಧಾ ಚಿರಕ್ಕು ವಾಚು ಧಿಧೈ ಧಕ್ಕ ಧೈ ಧಕ್ ಧೈ
ಧೋಮ್
ಆರಾಯಣ್ಣ ಕಿಲಿಪೋಲ್ ಧಿಧಿಧಾರಾ ಧೈ
ಧೋಮ್
ಕರುಧಾ ಚಿರಕ್ಕು ವೆಚೋರ್ ಆರಾಯಣ್ಣ
ಕಿಲಿಪೋಲೆ
ಕುಧಿಚು ಕುಧಿಚು ಪಯುಮ್ ಕುಧಿರಾ ಪೋಲೆ
(ಓಹ್... ಧಿಧಿಧಾರಾ ಧಿಧಿಧೈ ಧಿಧೈ ಧಿಧೈ ಧಕ್ ಧೈ
ಧೋಮ್) × ೪

- ನುಡಿಸಲಾದ ಹಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ನೀವು ಯಾವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತೀರಿ?
- ಪ್ರೀತಿಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ತರುವ ಹಾಡು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಇದೆಯೇ? ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿ.
- ನಿಮಗೆ ಪದಗಳು ನೆನಪಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ ನೀವು ರಾಗವನ್ನು ಹಾಡಬಹುದೇ?

ಚಟುವಟಿಕೆ ೨: ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ನೆನಪುಗಳು

ಸಂಗೀತವು ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಮತ್ತು ರಚಿಸುವುದು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

ಹಾಡು, ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಜನರ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಚೋದಿತ ಸ್ಮರಣೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ!

ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ

ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನುಡಿಸಲಾಗುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ಮತ್ತು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ನಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ನಿಮ್ಮ ಪೋಷಕರು ಮತ್ತು ಅಜ್ಜಿಯರನ್ನು ಅವರ ಬಾಲ್ಯದ ನೆಚ್ಚಿನ ಹಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ. ಅವರು ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಯಾವ ನೆನಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತಾರೆ?

ನೀವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಜಿಂಗಲ್ ಅಥವಾ ಹಾಡನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಹಬ್ಬದ ಹಾಡು...

ಚಟುವಟಿಕೆ ೨: ಕೇಳಿ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಸಿ

ನಾವು ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಮುಸ್ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಸುತ್ತವರೆದಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಂಗೀತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ. ಶೆಹನಾಯಿ, ನಾದಸ್ವರಂ, ಧೋಲ್, ದಮ್ರು, ಎಡೈಕ್ಕಾ ಅಥವಾ ಸುಮಧುರ ಹಾಡಿನ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ - ಈ ಮಧುರ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ನಿಮಗೆ ಏನನಿಸುತ್ತದೆ? ಅವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತವೆಯೇ, ನೃತ್ಯ ಮಾಡಲು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆಯೇ, ನೀವು ಮೌನವಾಗಿ ಆನಂದಿಸಲು ಬಯಸುವ ಶಾಂತಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಾಡಲು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತವೆಯೇ? ಈ ಸುಮಧುರ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಜೀವ ತುಂಬುವ ಈ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವನೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. **ಭಾವನೆಯು** ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುವ ಮೂಲಕ ನಾವು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸೋಣ! ಸಂಗೀತದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ನಿಮಗೆ ಏನನಿಸಿತು? ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧ _____
 ೨ _____
 ೩ _____

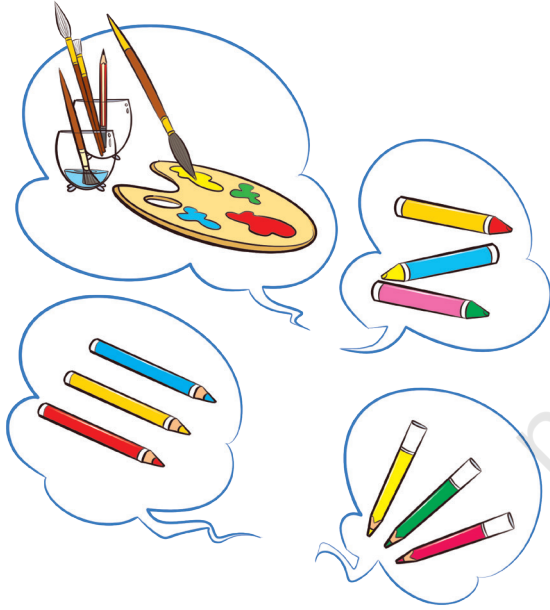
ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗೀತ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ವಾದ್ಯ, ಪಿಟೀಲು ಬಳಸಿ ನುಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನಿಮ್ಮ ಧ್ವನಿಯು ಸಂತೋಷ, ದುಃಖ, ಗಟ್ಟಿತನ ಮತ್ತು ಮೃದುತ್ವ - ವಿವಿಧ ಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಲನಶೀಲತೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ - ಒಂದು ಸಾಧನವು ವಿಭಿನ್ನ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಿಧ್ಯಮಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನೀವು ಪಿಟೀಲಿನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನುಡಿಸಲಾಗುವ ಇತರ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ. ಕೊಳಲು, ಸಿತಾರ್, ಶೆಹನಾಯಿ, ತಬಲಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತೆ, ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ರಾಗಗಳು ಹೇಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆ ೪: ಸಂಗೀತವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದು

ಸಂಗೀತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತುಣುಕು ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈಗ, ನಾವು ಇದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ; ಸಂಗೀತದ ತುಣುಕನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿ. ಬಣ್ಣದ ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಗಳು, ಪೆನ್ನುಗಳು ಅಥವಾ ಪೇಂಟ್ ಬಳಸಿ ನೀವು ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣ ಹಾಕಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ರೇಖಾಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ತಲೆಬರಹ ಅಥವಾ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿ.

ಚಪ್ಪಾಳೆ

ತಟ್ಟೆ

ಟ್ಯಾಪ್

ಕ್ಲಿಕ್

ಗುನುಗು

ಶಿಳ್ಳೆ

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

ತರಗತಿಯನ್ನು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪಠ್ಯವಸ್ತು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಒಂದು ಥೀಮ್ ಅಥವಾ ವಿಷಯವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಗುಂಪುಗಳು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬೀಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮೆಲೋಡಿ ಮೂಲಕ ಸಂಗೀತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾದ ಪಿಚ್ ಮತ್ತು ಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್ ವ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು (ಚಟುವಟಿಕೆ 6 ಅಡಿ). ಸೂಚಿಸಿದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು ಅಥವಾ ವಿಧಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಯನುಸಾರವಾಗಿ ರಚಿಸಬಹುದು.

ಚಟುವಟಿಕೆ ೫: ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ

ಪದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕ ಯಾವುದೇ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ನೀವು ಬಳಸಬಹುದೇ? ನೀವು ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ, ನೀವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ನೀವು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದಾಗ, ನೀವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ನೀವು ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ನೀವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಈ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಧ್ವನಿ ಅಥವಾ ದೇಹದ ತಾಳವಾದ್ಯವನ್ನು (ಚಪ್ಪಾಳೆ, ಸ್ಟ್ರೋಪ್, ಸ್ನಾಪ್, ಉಸಿರು) ಬಳಸಬಹುದು.

ದೃಶ್ಯ ೧

'ಸಫಾರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಮುಂಬರುವ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ! ನನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಹೊರಗೆ ಪಕ್ಕಿಗಳ ಮೃದುವಾದ ಚಿಲಿಪಿಲಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ನನ್ನ ವಾರ್ಡ್ರೋಬ್ ಅನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವವರೆಗೆ ನಾನು ವಿವಿಧ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. "ಹೌದು! ಇದು ಒಬ್ಬನೇ!" ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕಾಡನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ದೃಶ್ಯ ೨

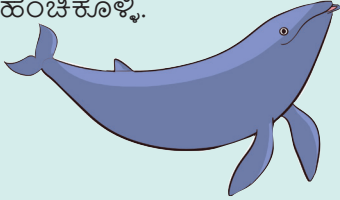
ದೀರ್ಘ ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣದ ನಂತರ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಗಮ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಲುಪಿದೆವು. ನಾವು ಸಫಾರಿ ಜೀಪನ್ನು ಹತ್ತಲು ತಯಾರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೃದುವಾದ ಗಾಳಿಯು ಹಾದುಹೋಗುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಎಲೆಗಳು ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮರಗಳು ಸೊಗಸಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತವೆ.

ದೃಶ್ಯ ೩

ನಾವು ಕಾಡಿನ ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ನಾವು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕೀಟಗಳ ಶಬ್ದಗಳು, ಪಕ್ಕಿಗಳ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾಡು ಜೀವದಿಂದ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೆ

ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಹ ನಮ್ಮಂತೆ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ನೀವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೀರಾ? ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ಚಿಲಿಪಿಲಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಗಂಗಾ ನದಿ ಡಾಲ್ಫಿನ್ ಕುರುಡಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ಲಿಕ್ ಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಗಂಡು ಹಂಪ್ ಬ್ಯಾಕ್ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳು ತಮ್ಮ ಉದ್ದವಾದ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸುವುದನ್ನು ನೀವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೀರಾ? ಕೆಲವು ಉ ದಾ ಹ ರ ಣೆ ಗ ಳ್ ನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಿ.

ವಿಸ್ತೃತ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚತಂತ್ರದ ಕಥೆಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ. ಕಥೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸಂಗೀತ ಅಂಶಗಳು ಅಥವಾ ಹಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ!

ಚಟುವಟಿಕೆ 6 ಸಂಗೀತದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಲಿಯಿರಿ

ಪಿಚ್ ಮತ್ತು ಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್

ನೀವು ಸಂತೋಷ, ಕೋಪ ಅಥವಾ ದುಃಖದಲ್ಲಿರುವಾಗ ವಿಭಿನ್ನ ಪಿಚ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವಾಲ್ಯೂಮ್‌ನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸುತ್ತೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಎಂದಾದರೂ ಗಮನಿಸಿದ್ದೀರಾ? ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಂವಹನ ಮಾಡಲು ಪಿಚ್ ಮತ್ತು ಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್ ಅನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರವು ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಅಥವಾ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಪಿಚ್ ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್ ಸಂಗೀತದ ತುಣುಕು ಎಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಅಥವಾ ಮೃದುವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಲಯ

ಲಯವು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯ ಬಡಿತವನ್ನು ನೀವು ಎಂದಾದರೂ ಕೇಳಿದ್ದೀರಾ? ನಿಮ್ಮ ನಡಿಗೆಯ ಲಯವು ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿಯರಿಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ? ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ, ಲಯವು ಸಮಸೂತ್ರತೆಯ ಬಡಿತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ, ಇದನ್ನು ಹಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ನುಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವರ ಹಾಡು

ವೀಡಿಯೋವನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತು 'ಸ್ವರ ಹಾಡು' ಹಾಡಿ. ಈ ಹಾಡನ್ನು ಶಂಕರಾಭರಣಂ ಅಥವಾ ರಾಗ ಬಿಲಾವಲ್ ಗೆ ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ಪಿಚ್‌ನಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಿ. ಲಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ.

ನಗಾರಿ

ಘುಮತ್

ಎರಡು ವಾದ್ಯಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಪಿಚ್ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ನಗಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಘುಮತ್ ಆಳವಾದ ಅನುರಣನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೆ

ಏಳು ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಐದು ಸ್ವರಗಳು ಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸ ಮತ್ತು ಪ ಗಳು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಚಲ್ ಸ್ವರಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಸ್ವರಗಳಾದ ರ, ಗ, ಮ, ದ, ನಿ ಗಳನ್ನು ಚಲ ಸ್ವರಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ತಲಾ ಎರಡು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆ.

	ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ	ಕರ್ನಾಟಕ
S	ಸ	ಸ
R	ರೆ	ರಿ
G	ಗ	ಗ
M	ಮ	ಮ
P	ಪ	ಪ
D	ಧ	ದ
N	ನಿ	ನಿ

ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ, ನಾವು ಸ, ರಿ, ಗ, ಮ, ಪ, ದ, ನಿ, ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ..

ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಒಟ್ಟು ೧೨ ಸ್ವರಗಳಿವೆ.

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ	ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ
ಸ—ಸಡ್ಡ	ಸ—ಸಡ್ಡಂ
ರೆ—ರಿಷಭ	ರಿ—ರಿಷಭಂ
ಕೊಮಲ ರಿಷಭ, ಶುದ್ಧ ರಿಷಭ	ಶುದ್ಧ ರಿಷಭಂ, ಚತುರಸ್ರುತಿ ರಿಷಭಂ
ಗಾ—ಗಂಧಾರ	ಗ—ಗಂಧಾರಂ
ಕೊಮಲ ಗಂಧಾರ, ಶುದ್ಧ ಗಂಧಾರ	ಶುದ್ಧ ಗಂಧಾರಂ, ಅಂತರ ಗಂಧಾರಂ
ಮ—ಮಧ್ಯಮ	ಮ—ಮಧ್ಯಮಂ
ಶುದ್ಧ ಮಧ್ಯಮ, ತೀವ್ರ ಮಧ್ಯಮ	ಶುದ್ಧ ಮಧ್ಯಮಂ, ಪ್ರತಿ ಮಧ್ಯಮಂ
ಪ—ಪಂಚಮ	ಪ—ಪಂಚಮಂ
ಧ—ಧೈವತ	ದ—ಧೈವತಂ
ಕೊಮಲ ಧೈವತ, ಶುದ್ಧ ಧೈವತ	ಶುದ್ಧ ಧೈವತಂ, ಚತುರಸ್ರುತಿ ಧೈವತಂ
ನಿ—ನಿಶಾದ	ನಿ—ನಿಶಾದಂ
ಕೊಮಲ ನಿಶಾದ, ಶುದ್ಧ ನಿಶಾದ	ಕೃಷಿಕಿ ನಿಶಾದಂ, ಕಾಕಲಿ ನಿಶಾದಂ

ಚಲನಚಿತ್ರ ಗೀತೆಗಳು, ಭಜನೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗೀತೆಗಳು, ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತ, ಸುಮಧುರ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ, ರಿ, ಗ, ಮ, ಪ, ದ, ನಿ, ಎಂಬ ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಅಥವಾ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಈ ಸ್ವರಗಳಿಂದಲೇ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತವು ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಜೊತೆಗೆ ಜಾನಪದ, ಅರೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಭಕ್ತಿ, ದೇಶಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಂಗೀತದಂತಹ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಸುಬ್ಬುಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಸ್ಪೂರ್ತಿದಾಯಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭಾರತ ರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಸಂಗೀತಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಹೊರತಾಗಿ, ಅವರು ಅನೇಕ ಭಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಹರಿ ತುಮ್ ಹರೋ' ಮತ್ತು 'ವೈಷ್ಣವ ಜನತೋ' ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಭಜನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆ, ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ತನ್ನ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅವರು ಹಾಡಿದರು.

ಚಟುವಟಿಕೆ 2: ಧ್ವನಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ/ಗಂಟಲಿನ ವ್ಯಾಯಾಮಗಳು(ವೋಕಲ್ ವಾರ್ಮ್‌ಪ್‌ಗಳು)

ಧ್ವನಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಾಯಾಮಗಳು

ಕೆಳಗಿನ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಲಂಕಾರ ಅಥವಾ ಸರ್ಗಮ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲಂಕಾರ ಎಂದರೆ ಅಂದಗೊಳಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಸಿಂಗರಿಸುವುದು. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳು, ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದಂತೆ, ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿನ ಏಳು ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಆಹ್ಲಾದಕರ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯದ ರಾಗವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗೀತವು ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿರಬೇಕು, ಅಂದರೆ, ಶ್ರುತಿ ಮಧುರ್ ಆಗಿರಬೇಕು.

1. SR RG GM MP PD DN NS
ŚN ND DP PM MG GR RS
2. SRG RGM GMP MPD PDN DNS
ŚND NDP DPM PMG MGR GRS
3. SRGM RGMP GMPD MPDN PDNS
ŚNDP NDPM DPMG PMGR MGRS

4. SR
SRG
SRGM
SRGMP
SRGMPD
SRGMPDN
SRGMPDNS
ŚN
ŚND
ŚNDP
ŚNDPM
ŚNDPMG
ŚNDPMGR
ŚNDPMGRS
5. SG RM GP MD PN DS
SD NP DM PG MR GS
6. SM RP GD MN PS
SP NM DG PR MS

ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತು

ಭಾರತ ರತ್ನ ಪುಶ್ಪಿ ಪುರಸ್ಕೃತೆ ಲತಾ ಮಂಗೇಶ್ಕರ್ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಚಲನಚಿತ್ರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ೩6 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸುಮಧುರ ಧ್ವನಿ ಮೂರು ಆಕ್ಟೇವ್‌ಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಅವರು 'ಏ ಮೇರೆ ವತನ್ ಕೆ ಲೋಗೊಂ' ದೇಶಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ೧೯೬೨ ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

ಚಟುವಟಿಕೆ ೮: ಮೆಡ್ಲಿ

ಮೆಡ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಮಿಶ್ರಣ, ಅಥವಾ ವಿಭಿನ್ನ ಹಾಡುಗಳು ಅಥವಾ ರಾಗಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಂಗೀತದ ಒಂದು ತುಣುಕಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನುಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮೋಜು ಮಾಡೋಣ.

೧. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಾಡು ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ. ನಿಮಗೆ ಭಾಷೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸಂಗೀತದ ಅಂಶಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆಯೇ?
೨. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತುಣುಕುಗಳಲ್ಲಿನ ಲಯವು ಏನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ?
೩. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಗೀತದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ಥಾವಿಲ್, ಪುಂಗಿ, ಚಿಮ್ಮಾ, ಗಿಟಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಬಹುದು.

ಮೆಡ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಕಲಿಯೋಣ

ಮೆಡ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ. ತರಗತಿಯನ್ನು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು, ಪ್ರತಿ ಗುಂಪು ಮೆಡ್ಲಿಯ ಒಂದು ತುಣುಕನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಿಶ್ರಣವು ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ಸಂಭ್ರಮದ ಹಾಡುಗಳ ಸರಮಾಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮೋಜಿನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ಚಲಿಸಿ, ಓಲ್ಲಾಡಿ ಮತ್ತು ಲಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ!

ಕರೋಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಮೆಡ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಕಲಿಯಿರಿ

ಚಟುವಟಿಕೆ ೯: ನಾವು ಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್, ಮೆಲೋಡಿ ಮತ್ತು ಲಯದ ಮೇಲೆ ಆಟ ಆಡೋಣ.

ನೀಡಲಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಈ ಆಟಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಗೀತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆಟಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

ಚಟುವಟಿಕೆ I: ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು (ಟೋನ್, ವಿನ್ಯಾಸ, ಶೈಲಿ).

ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕುರುಡನಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಅಥವಾ ಕಲಿಸಿದ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಬಹುದು. ಅಂಥ ಮಡಚಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಅದನ್ನು ಹಾಡಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

- ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಅವರ ಧ್ವನಿ, ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡುವ ಮತ್ತು ಹಾಡುವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ತರಗತಿಯು ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರ ಧ್ವನಿ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು, ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್ ಅನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕುಟುಂಬಗಳ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಧ್ವನಿ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಿ. ಇದು ವಿವಿಧ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ.
- ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಹಾಡನ್ನು ಪ್ಲೇ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತು ಅದರ ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆ II: ರಾಗದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹಾಡನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಅಥವಾ ಕಲಿಸಿದ ಹಾಡನ್ನು ಗುನಗಲು/ಹಮ್ ಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ. ರಾಗವನ್ನು ಕೇಳುವ ಮೂಲಕ ತರಗತಿಯ ಇತರ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಡನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

ಅಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆಟದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವಾಗ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ III: ಲಯರಿದಮ್ ಆಟ:

೩, ೪, ೫, ೭, ೯ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉಚ್ಚರಿಸಬಹುದು.

ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತ, ಕಿ, ತಾ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನ ಹೆಸರು 'ತಿಶ್ರಾ' ಆಗಿರಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಧಾ, ಗೆ, ನಾ, ತೀ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನ ಹೆಸರು 'ಚತುರ್ಶ್ರ' ಆಗಿರಬೇಕು.

ಐದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಧ, ಕ, ಧ, ಕಿ, ಧ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನ ಹೆಸರು 'ಖಂಡ' ಆಗಿರಬೇಕು. ಏಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ತಿ, ತಿ, ನಾ, ಧೀ, ನಾ, ಧೀ, ನಾ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನ ಹೆಸರು 'ಮಿಶ್ರಾ' ಆಗಿರಬೇಕು.'

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

- ಈ ಆಟವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು (ವೇಗ, ಚಕ್ರ, ಮಾದರಿಗಳು) ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಲಯ ಆಟವನ್ನು ಆಡಬಹುದು.

ಸ್ವರ ಮತ್ತು ತಾಲ್, ಗಾಯನ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು, ಮೆಡ್ಲೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಆಟವನ್ನು ಮಾಡಿ.

ಒಂಬತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಧ, ಕ, ದಿ, ಮಿ, ಧ, ಕ, ಧ, ಕಿ, ಧ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನ ಹೆಸರು 'ಸಂಕೀರ್ಣ' ಆಗಿರಬೇಕು.'

